

Vossenbos grotendeels gekapt

Dit spontaan ontstaan bos van hoge schietwilgen is nu deels gekapt, met de goedkeuring van stad en provincie, spijs protesten van o.a. onze **W.M.V.** (nu **W.M.M.**), het Buurtcomité Flanders Expo, het Gents Milieufrent GMF en enkele bewoners.

De meest-waardevolle stukken zijn nu zelfs gekapt zonder compensatie, waaronder een boom met stamomtrek van 3,5m en 20 m hoog. Deze was mogelijks de grootste schietwilg van België. Maar het bos had en heeft nog andere speciale waarden:

1. Een oud spontaan schietwilgenbos is erg zeldzaam in België. Het bostype is ook op Europees vlak erkend als 'zeldzaam' en 'bedreigd te verdwijnen'. Dit type bos (*Salicion albae*) is namelijk door de EU-directieve voor Natuurbehoud, en ook door het Vlaams Natuurdecreet, aangeduid als 'prioritaire habitat', met gebod tot behoud. Hier boudweg gekapt met de zegen van stad Gent en ANB.
2. Een tweede uitzonderlijke waarde is haar rol in het waterbeheer: de site van het wilgenbos is een onderdeel van het historisch overstromingsgebied van de Rietgracht, dat in de Middeleeuwen kunstmatig overstromd kon worden tot verdediging van de Gentse zuidkant, maar dat vooral een natuurlijk overstromingsgebied is door de eeuwen heen. Maar vooral is dit het laagstgelegen gebied van het lokale afwateringsbekken Maaltebeek (met stukje Rietgracht) + Rosdambeek, beide beken gekoppeld langs riolen. Dit afwateringsgebied heeft meerdere mondingen op de Ringvaart en op de Leie, alle met schuiven die gesloten worden bij een waterstand op Leie en ringvaart = 6,8 m TAW. Vanaf dan blijft alle vers oppervlaktewater geblokkeerd binnen het lokale bekken. Het hoogteverschil is dan minder dan 1m tot de drempels van Maria Middelaars, de twee Don-Bosco-scholen en alle huizen tussen Kromme Leie en Maaltemeers, dit zonder enig wachtbekken, en met weinig vrije ruimte daar alle lage stukken nu worden opgehoogd. Na de sluiting van de schuiven zijn twee flinke regendagen op de 10 km² van het afwateringsbekken voldoende om het water tot drempelniveau van de gebouwen te brengen en dit met overstroming in zicht. Dit is de nieuwe toestand, nu. De Vlaamse studie over de effecten van een mogelijke "waterbom" (cfr. Regio Luik) besluit dat de schade het grootst zal zijn in de zuidelijke kant van Gent...Dus een stop aan alle ophoging van gronden wordt een dringende noodzaak als men geen groot wachtbekken kan creëren.

3. Maar ook op zichzelf is de site van het wilgenbos een hydrologische zeldzaamheid. Daar ligt een poreuze humuslaag op een erg doorlatende zandleem-laag; eronder ligt grof quartair zand: meteen een aquifere laag, met ook horizontale waterspreiding; en daaronder ligt 150 m tertiair zand zonder kleilaag. Dit betekent dat daar een enorme zak (freatisch) grondwater ligt, met een open 'mondje' op de site van het wilgenbos. Vermoedelijk is er vele eeuwen vooral overdruk geweest. Het bodemprofiel schrijft hier de geschiedenis: Lfp is de plaatselijke bodemcode en betekent zandleem,

24 feb 2022. De mooie gemengde bosrand is weg, samen met alle dikke randwilgen en een deel van het binnenbos. Van wat er nog staat, wordt nog eens 10 m diep gekapt bij een tweede kapbeurt. Wat blijft dan over? Foto Diane

zeer nat, alluviaal (gley- en reductie-handtekening). Dit betekent dat er zeer lang opstuwning van grondwater is geweest. Dit 'kwelwater' werd deels afgevoerd langs de beek of gaf plaatselijk en tijdelijk, enige overstroming. Dit is meteen ook verklaring voor het wilgenbos dat alluviale bodem vraagt. Recent kregen we 3 droge jaren en te gelijk veel 'bemaling' door bouwactiviteit op gans The Loop. Dit gaf een dramatische daling van de grondwaterspiegel, iets gecorrigeerd door een nattere 2021. Nu werkt het 'mondje' omgekeerd: een enorme ondergrondse spons zuigt alle oppervlaktewater naar de ondergrond, met dubbel effect: berging van eventueel een massa 'overstromingswater' gekoppeld aan waterbuffering over de jaren heen. Nu werkt die enclave dus als een wachtbekken, veel groter dan zijn oppervlakte. Zoiets mag niet verloren gaan, want ook de Leie heeft geen enkel wachtbekken! (De Dender daarentegen heeft er zeven!)

4. Een vierde grote waarde van het wilgenbos, is de fauna. Het was de eerste woonplaats van vossen in de streek: vandaar ook zijn naam, maar het is (was) vooral een paradijs voor bosvogels: zeven verschillende roofvogelsoorten hadden er hun broedplaats, en het lijstje van interessante vogels ligt boven de 40. Die moeten nu maar elders broeden...
5. Dit wilgenbos was en is het kernbos voor het complex van groene corridors naar alle rivier- en beekbekkens rond Gent, o.a. belangrijk voor de vogeltrek en het behoud van biodiversiteit, in een onzekere klimaattoestand...

Dit zijn minstens 5 bijzondere waarden bovenop de klassieke boswaarden: Co²-binding, fijnstoffilter, airco in de zomer, menselijke rust en natuurbeleving.

Wat zijn de adviezen van onze officiële beschermers van de natuurwaarden:

1. ANB adviseert boskap gunstig omdat ze het wilgenbos 'habitat-onwaardig' vinden. Habitat heeft inderdaad een dubbele betekenis:
 - *juridisch* is dit de naam die gebruikt wordt voor de beschermde vegetatietypes ("habitatsrichtlijn"). Hier gaat het ontegensprekelijk om een dergelijk habitat en binnen die lijst, bijkomend met het sterretje van 'prioritair habitat';
 - *biologisch* betekent 'habitat' veeleer het biotoop van levende wezens. Beweren dat dat dit wilgenbos niet op zijn plaats ligt, is vloeken tegen het spontaan ontstaan van het bos en vloeken tegen de hydrologische en bodemkundige waarnemingen ter plaatse.
2. De provinciale diensten zijn bevoegd voor de beekbekkens en het waterbeheer aldaar. Deze diensten zien geen probleem in de ophoging of verder bebouwing van de site achter de Expo, omdat de site volgens hen geen overstromingssite is (sic), hierbij alleen steunend op een digitale kaart zonder lokale studie!

En, bouwen op de bossite, heft tegelijk de mooie dubbelwerkende grondwaterbuffer van deze site op, en de toegang tot een enorme ondergrondse waterberging. Met de klimaatsverandering zal de lage grondwaterstand mogelijks de overhand houden op het kwel-karakter? Maar juist dan zou de site een enorme waterbuffering creëren tussen droge en natte jaren, tussen droge en natte seizoenen, en ... hulp tegen overstroming. En de vegetatie zal dan ook zichzelf iets aanpassen in een mooi didactisch proces.

Ten slotte: Stad Gent zegt dat het nood heeft aan woonruimte. Volledig akkoord, maar naast het bos liggen opgespoten 'ruigten', groter dan het bosoppervlak. Bouw daar woningen en behoud het bos, win-win!
(*Tillo Behaeghe*, prof em. Bio-ingenieurs, Wijkvertegenwoordiger W.M.M.)

Gebruikte afkortingen:

ANB: Agentschap Natuur en Bos

TAW: Tweede Algemene Waterpassing